

met diepe teleurstelling geconstateerd dat zij taal noch teken hoorden van hun eigen autoriteiten. Op 29 april hield Ferwerda samen met zijn naaste medewerkers in Breda een bespreking met officieren van het Militair Gezag en van de *Shaef Mission to the Netherlands* — men was het er over eens dat zo spoedig mogelijk ambulances naar Buchenwald moesten worden gestuurd. Waar ze te vinden? Ferwerda's dienst, die slechts de beschikking had over twee gehuurde motorfietsen en vier kleine vrachtauto's, bezat geen enkele ambulance, het Militair Gezag had er 90. Er was nog niet definitief vastgesteld hoeveel van die 90 naar Buchenwald gedirigeerd zouden worden, toen er bericht binnenkwam van het Militair Gezag dat alle ambulances nodig waren voor de hongerprovincies waar, aldus de berichten, medische hulp voor tienduizenden burgers dringend noodzakelijk was.

★

De in de gevangnissen en concentratiekampen in Duitsland bevrijde Nederlanders zijn op het punt van hun repatriëring slachtoffer geworden van de foutieve, civiele opzet van het Regeringscommissariaat waaraan minister van den Tempel met een hartstocht, een betere zaak waardig, heeft vastgehouden. Wij menen intussen dat hier ook nog een andere, meer algemene factor een rol heeft gespeeld: de noodsituatie in de hongerprovincies in bezet Nederland. Het gehele denken van de ministers was goeddeels geconcentreerd op de vraag wat men kon doen om enkele miljoenen burgers te hulp te komen die de hongerdood dreigden te sterven en in het bevrijde Zuiden stak ook het Militair Gezag een flink deel van zijn energie in de voorbereiding van pogingen om in het bezette Noorden de ergste nood zo spoedig mogelijk te lenigen. Zo werden de gevangenen en gedeporteerden in Duitsland min of meer vergeten, althans: de aandacht die besteed werd aan de problemen die zich bij hun bevrijding zouden voordoen, was ten enenmale onvoldoende. De gevolgen daarvan zullen wij in deel 12 beschrijven.

Slot

Het is duidelijk dat de meeste Nederlandse politieke gevangenen en uit Nederland gedeporteerden in wat wij de 'derde fase' uit de geschiedenis